

I

(Ανακοινώσεις)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τις κοινές αξίες και αρχές στα συστήματα υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(2006/C 146/01)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ:

1. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά αποφάσισε να αφαιρέσει τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, ενσωματώνοντας έτσι τροπολογίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
2. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δηλώσει ότι θα αναπτύξει ένα κοινοτικό πλαίσιο για ασφαλείς, υψηλής ποιότητας και αποτελεσματικές υπηρεσίες υγείας, ενισχύοντας τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και παρέχοντας σαφήνεια και ασφάλεια όσον αφορά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στις υπηρεσίες υγείας και υγειονομικής περίθαλψης.
3. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι πρόσφατες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου έχουν καταδείξει την ανάγκη να διευκρινιστούν οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ, ιδίως σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών και υπηρεσιών υγείας που παρέχουν τα εθνικά συστήματα υγείας.
4. ΘΕΩΡΕΙ ότι τα συστήματα υγείας είναι κεντρικό στοιχείο των υψηλών επιπέδων κοινωνικής προστασίας στην Ευρώπη και συμβάλλουν αποφασιστικά στην κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη.
5. ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΕΙ τις θεμελιακές αξίες της καθολικότητας, της πρόσβασης σε ποιοτική περίθαλψη, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης.
6. ΠΡΟΣΥΠΟΓΡΑΦΕΙ τη συνημμένη δήλωση για τις κοινές αξίες και αρχές που στηρίζουν τα συστήματα υγείας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Παράρτημα).
7. ΚΑΛΕΙ την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει την τήρηση των κοινών αξιών και αρχών που περιλαμβάνονται στη δήλωση, όταν συντάσσει ειδικές προτάσεις για τις υπηρεσίες υγείας.
8. ΚΑΛΕΙ τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διασφαλίζουν την τήρηση των κοινών αξιών και αρχών που περιλαμβάνονται στη δήλωση κατά της εργασίας τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δήλωση κοινών αξιών και αρχών

Το παρόν είναι δήλωση των 25 υπουργών Υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με τις κοινές αξίες και αρχές που στηρίζουν τα συστήματα υγείας στην Ευρώπη. Πιστεύουμε ότι η δήλωση αυτή είναι σημαντική γιατί παρέχει διευκρινήσεις στους πολίτες μας και επίκαιρη λόγω της πρόσφατης ψηφοφορίας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και της αναθεωρημένης πρότασης της Επιτροπής για την αφαίρεση της υγειονομικής περιθάλψης από την προτεινόμενη οδηγία για τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι οι εξελίξεις στον εν λόγω τομέα θα πρέπει να προκύπτουν κατόπιν πολιτικής συναίνεσης και όχι απλώς από τη νομολογία.

Πιστεύουμε επίσης ότι θα είναι σημαντικό να διασφαλίσουμε τις κοινές αξίες και αρχές που περιγράφονται στη συνέχεια όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στα συστήματα που τις εφαρμόζουν.

Η δήλωση βασίζεται σε συζητήσεις που έγιναν στο Συμβούλιο και με την Επιτροπή ως μέρος της ανοικτής μεθόδου συντονισμού και στη διαδικασία προβληματισμού σε υψηλό επίπεδο σχετικά με την κινητικότητα των ασθενών και τις εξελίξεις στην υγειονομική περίθαλψη στην ΕΕ. Λαμβάνει επίσης υπόψη τα νομικά μέσα σε ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο που έχουν επίπτωση στον τομέα της υγείας.

Η παρούσα δήλωση εκθέτει τις αξίες και αρχές που συμμερίζονται όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους τα συστήματα υγείας ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πληθυσμών και των ασθενών τους οποίους εξυπηρετούν. Εξηγεί επίσης ότι οι πρακτικοί τρόποι με τους οποίους οι εν λόγω αξίες και αρχές υλοποιούνται στα συστήματα υγείας της ΕΕ διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και θα συνεχίσουν να διαφέρουν. Ειδικότερα, οι αποφάσεις για το εύρος της υγειονομικής περίθαλψης που δικαιούνται οι πολίτες και για τους μηχανισμούς χρηματοδότησης και παροχής της, όπως π.χ. ο βαθμός χρησιμοποίησης των μηχανισμών της αγοράς και των ανταγωνιστικών πιέσεων στη διαχείριση των συστημάτων υγείας, πρέπει να λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο.

Κοινές αξίες και αρχές

Τα συστήματα υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κεντρικό στοιχείο των υψηλών επιπέδων κοινωνικής προστασίας στην Ευρώπη, και συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη καθώς και στην αειφόρο ανάπτυξη.

Οι θεμελιακές **αξίες** της καθολικότητας, της πρόσβασης σε ποιοτική περίθαλψη, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης έχουν γίνει ευρέως αποδεκτές στις εργασίες των διάφορων θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Όλες μαζί αποτελούν ένα σύνολο αξιών τις οποίες συμμερίζεται ολόκληρη η Ευρώπη. Καθολικότητα σημαίνει ότι κανένας δεν αποκλείεται από την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη· η αλληλεγγύη συνδέεται στενά με την οικονομική ρύθμιση των εθνικών μας συστημάτων υγείας και την ανάγκη εξασφάλισης πρόσβασης σε όλους· η ισοτιμία σχετίζεται με την ίση πρόσβαση ανάλογα με την ανάγκη, ανεξάρτητα από εθνοτική καταγωγή, φύλο, ηλικία, κοινωνική κατηγορία ή ικανότητα πληρωμής. Τα συστήματα υγείας της ΕΕ αποσκοπούν επίσης στη μείωση των ανισοτήτων υγείας, που είναι μέριμνα των κρατών μελών· στενά συνδεδεμένη με το παραπάνω είναι η εργασία στα συστήματα των κρατών μελών για την πρόληψη ασθενειών και νόσων, μεταξύ άλλων, της ενθάρρυνσης υγιεινών τρόπων ζωής.

Όλα τα συστήματα υγείας στην ΕΕ επιδιώκουν να λειτουργούν με γνώμονα τον ασθενή και να ανταποκρίνονται στις αεταομικευμένες ανάγκες.

Ωστόσο, τα κράτη μέλη προσεγγίζουν διαφορετικά την πρακτική υλοποίηση των αξιών αυτών: δίνουν π.χ. διαφορετικές απαντήσεις στο κατά πόσον οι ασθενείς θα πρέπει να καταβάλλουν προσωπική συνεισφορά σε σχέση με το κόστος των στοιχείων της περιθάλψής τους ή εάν υπάρχει γενική συνεισφορά, και εάν αυτή καταβάλλεται από συμπληρωματική ασφάλιση. Τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει διάφορες διατάξεις για την εξασφάλιση της ισοτιμίας: ορισμένα έχουν επιλέξει να την εκφράσουν με όρους δικαιωμάτων των ασθενών, άλλα με όρους υποχρεώσεων των παρόχων περιθάλψης. Η επιβολή του νόμου γίνεται κι αυτή διαφορετικά, σε ορισμένα κράτη μέλη μέσω δικαστηρίων, σε άλλα μέσω συμβουλίων, διαμεσολαβητών κλπ.

Θεμελιώδες χαρακτηριστικό όλων των συστημάτων μας είναι ότι προσπαθούμε να τα κάνουμε οικονομικά βιώσιμα κατά τρόπο που να διασφαλίζει τις ανωτέρω αξίες στο μέλλον.

Η υιοθέτηση μιας προσέγγισης όπου το ενδιαφέρον μετατοπίζεται σε προληπτικά μέτρα είναι ακέραιο μέρος της στρατηγικής των κρατών μελών για τη μείωση της οικονομικής επιβάρυνσης στα εθνικά συστήματα υγειονομικής περιθάλψης, δεδομένου η πρόληψη συμβάλλει αποφασιστικά στη μείωση του κόστους στην υγειονομική περίθαλψη και συνεπώς στην οικονομική βιωσιμότητα μέσω της αποφυγής ασθενειών και των συνακόλουθων δαπανών.

Κάτω από τις θεμελιακές αυτές αξίες, υπάρχει επίσης ένα σύνολο **αρχών λειτουργίας** τις οποίες συμμερίζονται όλοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό την έννοια ότι όλοι οι πολίτες της ΕΕ αναμένουν την τήρησή τους, καθώς και δομές στήριξής τους σε κάθε σύστημα υγείας στην ΕΕ. Αυτές περιλαμβάνουν:

— Ποιότητα

Όλα τα συστήματα υγείας στην ΕΕ επιδιώκουν να παρέχουν περίθαλψη καλής ποιότητας. Αυτό επιτυγχάνεται ιδίως μέσω της υποχρέωσης της συνεχούς κατάρτισης του υγειονομικού προσωπικού με βάση σαφώς καθορισμένα εθνικά πρότυπα και της εξασφάλισης της πρόσβασης του σε συμβουλές για ορθές πρακτικές όσον αφορά την ποιότητα, μέσω της ενθάρρυνσης της καινοτομίας και της διάδοσης των ορθών πρακτικών, της ανάπτυξης συστημάτων για την εξασφάλιση ορθής κλινικής διακυβέρνησης και της παρακολούθησης της ποιότητας στο σύστημα υγείας. Σημαντικό μέρος του θεματολογίου αυτού αφορά επίσης την αρχή της ασφάλειας.

— Ασφάλεια

Οι ασθενείς μπορούν να αναμένουν ότι κάθε σύστημα υγείας στην ΕΕ προσεγγίζει με συστηματικό τρόπο την ασφάλεια των ασθενών, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης των παραγόντων κινδύνου, της κατάρτισης των επαγγελματιών στο χώρο της υγείας και της προστασίας από παραπλανητικές διαφημίσεις φαρμάκων και θεραπειών.

— Περιθαλψη με γνώμονα τα τεκμήρια και τη δεοντολογία

Οι δημογραφικές προκλήσεις και οι νέες ιατρικές τεχνολογίες ενδέχεται να εγείρουν δύσκολα ερωτήματα (δεοντολογίας και οικονομικής προσιτότητας), στα οποία θα πρέπει να απαντήσουν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Πρωταρχικό ζήτημα είναι να διασφαλιστεί η λειτουργία των συστημάτων περιθαλψης με γνώμονα τα τεκμήρια, τόσο για την παροχή θεραπειών υψηλής ποιότητας όσο και για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Όλα τα συστήματα οφείλουν να αντιμετωπίσουν την πρόκληση που αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων με τρόπο ισορροπο μεταξύ των αναγκών των μεμονωμένων ασθενών και των οικονομικών πόρων που διατίθενται για ολόκληρο τον πληθυσμό.

— Συμμετοχή του ασθενούς

Όλα τα συστήματα υγείας στην ΕΕ επιδιώκουν να έχουν στο επίκεντρο τον ασθενή. Αυτό σημαίνει ότι επιδιώκουν να μετέχουν οι ασθενείς στη θεραπεία τους, να είναι διαφανή απέναντί τους και να τους προσφέρουν επιλογές όπου αυτό είναι εφικτό π.χ. επιλογή μεταξύ διαφόρων παρόχων υπηρεσιών υγειονομικής περιθαλψης. Κάθε σύστημα επιδιώκει να παρέχει πληροφορίες στα άτομα για το καθεστώς της υγείας τους και το δικαίωμα να είναι πλήρως ενήμεροι για τη θεραπεία που τους παρέχεται, και να συναινούν με τη θεραπεία αυτή. Όλα τα συστήματα πρέπει επίσης να λογοδοτούν δημοσίως και να διασφαλίσουν χρηστή διακυβέρνηση και διαφάνεια.

— Ένδικη προστασία

Οι ασθενείς θα πρέπει να έχουν δικαίωμα ένδικης προστασίας σε περίπτωση αρνητικής εξέλιξης. Εδώ περιλαμβάνεται η ύπαρξη διαφανούς και δίκαιης διαδικασίας υποβολής καταγγελίας, σαφών πληροφοριών για τις ευθύνες και ειδικών μορφών νομικής προστασίας που καθορίζονται από το συγκεκριμένο σύστημα υγείας (π.χ. αποζημίωση).

— Ιδιωτική ζωή και εμπιστευτικότητα

Το δικαίωμα όλων των πολιτών της ΕΕ στην εμπιστευτικότητα των προσωπικών στοιχείων αναγνωρίζεται από την κοινοτική και τις εθνικές νομοθεσίες.

Ως υπουργοί Υγείας, διαπιστώνουμε αυξανόμενο ενδιαφέρον για το ρόλο των μηχανισμών της αγοράς (συμπεριλαμβανομένης της ανταγωνιστικής πίεσης) στη διαχείριση των συστημάτων υγείας. Σημειώνονται πολλές σχετικές εξελίξεις στην πολιτική για τα συστήματα υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες αποσκοπούν στην ενθάρρυνση του πλουραλισμού και της δυνατότητας επιλογών και στη βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων. Μπορούμε να διδαχθούμε ο ένας από τις εξελίξεις στην πολιτική του άλλου, αλλά αποτελεί αρμοδιότητα του κάθε κράτους μέλους να καθορίζει την πολιτική του με ειδικές παρεμβάσεις ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του οικείου συστήματος υγείας.

Ενώ δεν ενδείκνυται να επιχειρηθεί η τυποποίηση των συστημάτων υγείας σε επίπεδο ΕΕ, η εργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με την υγειονομική περιθαλψη έχει τεράστια αξία. Τα κράτη μέλη είναι προσηλωμένα στην κοινή εργασία για την ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών όσον αφορά προσεγγίσεις και ορθές πρακτικές, παραδείγματος χάριν μέσω της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου της Επιτροπής «Υγειονομικές Υπηρεσίες και ιατρική περιθαλψη» ή μέσω της ανοικτής μεθόδου συντονισμού για την ιατρική και μακροχρόνια περιθαλψη, με κοινό σκοπό την αποτελεσματική και προσιτή ιατρική περιθαλψη υψηλής ποιότητας στην Ευρώπη. Πιστεύουμε ιδιαίτερα στην αξία κάθε κατάλληλης πρωτοβουλίας στις υγειονομικές υπηρεσίες για τη διασφάλιση σαφήνειας όσον αφορά τα δικαιώματα των ευρωπαίων πολιτών όταν μετακινούνται από ένα κράτος μέλος σε άλλο. Οι αξίες και αρχές αυτές θα πρέπει να λάβουν νομική μορφή με σκοπό την ασφάλεια δικαίου.

Συμπερασματικά, τα συστήματα υγείας μας είναι θεμελιώδες μέρος της ευρωπαϊκής κοινωνικής υποδομής. Δεν υποτιμάμε τις μελλοντικές προκλήσεις για την εξισορρόπηση των ατομικών αναγκών με τους διαθέσιμους πόρους, καθώς ο ευρωπαϊκός πληθυσμός γηράσκει, οι προσδοκίες αυξάνουν και η ιατρική προοδεύει. Στις συζητήσεις για τις μελλοντικές στρατηγικές, κοινή μέριμνα θα πρέπει να είναι η προστασία των αξιών και αρχών που στηρίζουν τα συστήματα υγείας στην ΕΕ. Ως Υπουργοί Υγείας των 25 κρατών μελών της ΕΕ, καλούμε να θεσμικά όργανα να προστατεύσουν τις αξίες αυτές σε μια εποχή όπου διερευνώνται οι επιπτώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα συστήματα υγείας καθώς και η ενσωμάτωση υγειονομικών πτυχών σε όλες τις πολιτικές.